

واکاوی عوامل ائتلاف تکالیف توافقنامه های اقلیمی با نگاهی به لزوم تمرکززایی بر الگوهای حقوقی بومی سازی شده

شباب جهان بین^۱، علی فقیه حبیبی^۲، علی محمدی^۳، شیرین شیرازیان^۴، هادی کیادلیری^۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۰۶

چکیده

تغییرات اقلیمی به واسطه عملکرد سیاست گذاران به مثابه یک رخداد در حال تبدیل به بحران جهانی، محسوب می گردد. از همین منظر، این مطالعه با هدف واکاوی و تاویل بارزترین عوامل تاثیرگذار در عدم توفیق توافقنامه های آب و هوایی به انجام رسیده است. التزام بر تکوین و بهره برداری از الگوهای جامع متشکل از ساز و کارهای حقوقی بومی سازی شده، رهیافتی لازم الایفا برای گذار از پیامدهای این بحران می باشد. سازماندهی این تحقیق برای دستیابی به نتایج، متشکل از سه فاز تحقیقاتی و عملیاتی می باشد، که در آن بررسی متون حقوق بین الملل ذیربط با مسئله تحقیق، با رویکرد افزایش آگاهی تیم مطالعاتی انجام پذیرفته است. همچنین، از فرایند نظرسنجی خبرگان، در شناسایی و ارزیابی بارزترین عوامل تاثیرگذار در شکست توافقنامه های بین المللی آب و هوایی بهره گیری لازم به عمل آمده است. مطابق یافته های متعالی شده این مطالعه تقریر شد، که عدم اهتمام کشورها بالاخص کشورهای توسعه یافته، برای تقلیل گازهای گلخانه ای و تقنین پایداری اقلیمی، بواسطه فقدان بهره برداری از حقوق سخت و الزام آور و عدم اهتمام به مقوله عدالت، بوده است، و چشم انداز عدالت اقلیمی را در جامعه بین الملل به عنوان یک ساز و کار بایسته برای مقابله با تغییرات اقلیمی، تنها بصورت ارتباط شبکه ای بدوی، مابین مذاکره کنندگان محیط زیستی سازمان ملل باقی گذارده است. این قضیه نیاز به تمرکززایی منسجم تر بر مقوله عدالت اقلیمی و الگوهای حقوقی بومی سازی شده را می نماید.

واژگان کلیدی: حقوق محیط زیست، معاهدات آب و هوایی، تغییرات آب و هوایی، تابعان حقوق بین الملل، عدالت اقلیمی

^۱. دانشجوی دکتری گروه مدیریت محیط زیست، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲. دانشیار گروه حقوق، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

a_faghih@azad.ac.ir

^۳. استادیار گروه مدیریت محیط زیست، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۴. استادیار گروه حقوق، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

^۵. دانشیار گروه علوم محیط زیست و جنگل، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۱- مقدمه:

توسعه نابخردانه و بی رویه تکنولوژی بواسطه ایجاد آلودگی های محیط زیست، موجبات تضییع حقوق عمومی با پیامدهای گسترده بین المللی نظیر بحران تغییرات آب و هوایی و گرم شدن کره زمین شده است (لی و هوا^۱، ۲۰۲۴). از همین منظر، مسئله کاهش گازهای گلخانه ای برای گذار از بحران گرمایش جهانی، تبدیل به یک هدف متعالی برای جامعه بین الملل شده است، و رویکرد بهره برداری از استراتژی های پایدار و دستیابی به آینده ای پایدار^۲ در احقاق حقوق عمومی جامعه مورد اهتمام تابعان بین الملل واقع گردیده است (کاکران^۳ و دیگران، ۲۰۲۴). اما این توجهات نتوانسته از نگرانی های جامعه بین الملل نسبت به بحران تغییرات آب و هوایی تقلیل نماید. در همین زمینه در سطح بین المللی، همچنان گزارش های نگران کننده ای در مورد پیامدهای تحمیل شده ناشی از بحران تغییرات آب و هوایی، از سوی دانشمندان اقلیمی در حال انتشار می باشد (بامل^۴ و دیگران، ۲۰۲۳: ۱-۱۴). بنابراین این امر مسجل شده که، دنیای امروز شاهد تشدید بازتاب های تغییرات اقلیمی بی سابقه در حال وقوع می باشد، و اگر این مسیر فعلی در بهره برداری نابخردانه از منابع ادامه یابد، حیات ساکنین زمین، بطور برگشت ناپذیری دگرگون خواهد شد. پیدایش این چالش ها بواسطه کم توجهی به تکالیف حقوقی و وقوع بی عدالتی زیستی محیطی^۵ با دامنه ای گسترده در سطح جامعه بین الملل می باشد (فریاس و سانچز^۶، ۲۰۲۳). پیامدهایی همچون ذوب شدن یخ ها، بالا آمدن سطح دریا، خشکسالی، سیل و طوفان از تبعات جدی، تشدید دامنه وقوع این بحران محسوب می شود. (لچر^۷، ۲۰۲۱: ۳-۱۷). گزارش ارزیابی جهانی وقوع بلایا که توسط دفتر کاهش خطر بلایای سازمان ملل متحد^۸ منتشر شده، در خصوص افزایش بلایای جهانی ناشی از بحران تغییرات آب و هوایی اعلام می دارد که، بین سال های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۰، سالانه ۳۵۰ تا ۵۰۰ فاجعه بزرگ در سطح جهانی رخ داده است، و تخمین زده می شود، که تا سال ۲۰۳۰، فراوانی بلایای بزرگ در جهان به ۵۶۰ بار در سال برسد (لیو^۹ و دیگران، ۲۰۲۴: ۳۵۳-۳۶۳).

از اینرو مسئله ناپایداری اقلیمی و بهم خوردن اقلیم به عنوان یکی از مسائل کلیدی این مطالعه، با پیامدهای اختلال در ساختار منابع طبیعی، بی ثبات سازی حقوق اجتماعی، وقوع مهاجرت های اجباری، تحمیل پیامدهای ناگوار بر حقوق رفاهی و سلامت عمومی جوامع انسانی، موید ناتوانی سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی در مقابله با بحران تغییرات آب و هوایی و احقاق حق بر داشتن اقلیم پایدار می باشد، و این سوال مطرح می شود که بارزترین عوامل تاثیر گذار در عدم توفیق توافقنامه های آب و هوایی و احقاق عدالت اقلیمی، کدامند؟ در همین راستا، این مطالعه شناسایی و تجزیه و تحلیل بارزترین عوامل تاثیر گذار در اتلاف تکالیف توافقنامه های آب و هوایی و لزوم تکوین و بهره برداری از الگوهای جامع متشکل از ساز و کارهای حقوقی بومی سازی شده را به عنوان اهداف متعالی شده، سازمان تحقیق

^۱ . Li and Hua

^۲ . Sustainable future

^۳ . Kakran

^۴ . Bommel

^۵ . Environmental injustice

^۶ . Frias and Sanchez

^۷ . Letcher

^۸ . United Nations Office for Disaster Risk Reduction

^۹ . Liu

برگزیده است. همچنین قابل تشریح است که در سازماندهی این تحقیق از سه فاز عملیاتی و تحقیقاتی به شرح زیر بهره برداری لازم به عمل آمده است.

فاز نخست، بررسی متون و سوابق بین المللی در حوزه حقوق بین الملل محیط زیست و تغییرات آب و هوایی در جهت افزایش آگاهی تیم تحقیق صورت پذیرفته است.

فاز دوم، شناسایی بارزترین عوامل تاثیرگذار در شکست پذیری توافقنامه های بین المللی آب و هوایی به عنوان موانع اجرایی از طریق بررسی متون حقوقی و نیز بهره گیری از نظرسنجی خبرگان انجام گردید.

فاز سوم، تجزیه و تحلیل و سطح بندی عوامل شناسایی شده با اهتمام به تصدیق التزام بر تکوین الگوهای جامع متشکل از ساز و کارهای حقوقی بومی سازی شده، انجام پذیرفت.

جهت تعیین حجم جامعه آماری برای بهره برداری در پرسشنامه ها و چک لیست ها در این تحقیق، از رابطه ویلیام کوکران^{۱۰} بهره برداری به عمل آمده است. همچنین در محاسبات کوکران با جامعه نامعلوم، $Z\alpha^2$ با سطح خطای $\alpha=5\%$ محاسبه به عمل آمده است، و برابر ۹۶/۱ می باشد. از همین منظر، با احتساب میزان خطاء ۰٫۱ و انحراف معیار ۰٫۵، حداقل جامعه آماری ۹۶ مشخص گردید. نحوه تعیین سطح بندی در طیف های لیکرت در این تحقیق، منطبق بر هیئت بین الدولتی تغییرات آب و هوایی یا IPCC در AR4^{۱۱}، در سه سطح: بسیار بالا، بالا و متوسط صورت پذیرفته است.

جامعه پاسخگو در این تحقیق متخصصین حوزه محیط زیست، حقوق محیط زیست و حقوق می باشند. در این خصوص، محققین دانشگاه آکسفورد بیان می دارند، از آنجایی که فرایندهای حقوقی ریشه در عوامل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دارند، توجه به رویکرد بین رشته ای و بهره گیری از نظرات خبرگان، ضروری است. لذا، این نمونه تجزیه و ۱۴۳-۱۶۸). همچنین، مقیاس لیکرت^{۱۳}: تحلیل ها، یک ترکیب چندین رشته ای کارآمد محسوب می شود (بات^{۱۲}، ۲۰۲۰ مورد بهره برداری در این تحقیق، ابزاری برای سنجش نگرش افراد می باشد؛ و برای تهیه پرسشنامه های سنجش نگرش در علوم انسانی کاربرد دارد. مرسوم ترین شکل طیف لیکرت، به صورت پنج درجه است (بیاستون^{۱۴} و دیگران، ۲۰۲۳).

۲- پیشینه مطالعاتی

از سوابق مطالعاتی در زمینه حقوق محیط زیست و موضوع عدالت آب و هوایی، سام بتز دیویس و همکاران در سال ۲۰۲۴ در دانشگاه لیدز انگلستان، تحقیقی را در خصوص درک مکانیسم های کاهش نابرابری اجتماعی-اقتصادی در ساز و کارهای کاهش جهت تغییرات آب و هوایی به انجام رساندند. این مطالعه بیان می دارد، که در توصیف یک گذار عادلانه به آینده پایدار، تضمین کیفیت زندگی مناسب می بایست از اهداف طرح های اقلیمی محسوب گردد. در حال حاضر هیچ کشوری در مسیر درستی با سرعت لازم برای رسیدن به این هدف حرکت نمی کند. در این خصوص، نیاز به تقلیل نابرابری اجتماعی-اقتصادی در پیشنهاد های کاهش آب و هوایی، به طور فزاینده ای برجسته می باشد (بتس دیویز^{۱۵}، ۲۰۲۴). موسسه فناوری پکن چین در سال ۲۰۲۴ تحقیقی در خصوص قطعیت سیاست های آب و هوایی به انجام رساند. این تحقیق با اشاره به گزارش برنامه محیط زیست ملل متحد در خصوص افزایش نگرانی های زیست محیطی بیان

10 . William Cochran

11 . IPCC 2007 Synthesis Report Forth Assessment Report

12 . Bhat

13 . Likert scale

14 . Likert s

15 . Betts-Davies

می‌دارد، انتشار کربن جهانی از سال ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۲ به میزان ۱,۲ درصد افزایش یافته است. همچنین این مطالعه بکارگیری مقررات مالی قوی، توجه به سیاست‌های انرژی و اقلیم پایدار برای دستیابی به پایداری را حیاتی اعلام می‌نماید. در نتیجه، پیوند بین مقررات مالی و محیط زیست پایدار، مزیت‌های زیادی، از جمله سبب انسجام و بازدهی بیشتر اهداف توسعه پایدار سبز می‌شود، که در آن حفاظت محیط زیست و توسعه اقتصادی، متقابلاً از یکدیگر حمایت می‌کنند (شهباز^{۱۶} و دیگران، ۲۰۲۴).

از دیگر سوابق مطالعاتی در زمینه عدالت اقلیمی و مسئله انتشار کربن، موسسه مطالعات سیاست انرژی دانشگاه فوجیان چین در سال ۲۰۲۴ تحقیقی را تحت عنوان مسیر عدالت جهانی آب و هوا از منظر انتشار کربن به انجام رساند. این تحقیق بیان می‌دارد، که دستیابی به عدالت اقلیمی^{۱۷} یک هدف مهم و اساسی حاکمیت جهانی آب و هوا برای ارزیابی و کنترل انتشار کربن است. عدالت اقلیمی از نظریه عدالت اجتماعی سرچشمه می‌گیرد، و توزیع نابرابر منابع مربوط به تغییرات آب و هوایی بین غنی و فقیر را آشکار می‌کند؛ و بر اصل انصاف^{۱۸} تأکید دارد. این یک پدیده فرامرزی و بین نسلی محسوب می‌شود، که از زمان و مکان فراتر می‌رود. بنابراین، عدالت اقلیمی به یکی از دغدغه‌های اصلی بحث‌های مربوط به حکمرانی آب و هوای جهانی تبدیل شده است. از موضوعات حایز اهمیت در احقاق عدالت اقلیمی، حل مسئله نابرابری کربن^{۱۹} است که بر توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی تأثیر می‌گذارد (وو^{۲۰} و دیگران، ۲۰۲۴).

۳- مبانی نظری

تکرر و استکثار نگرانی‌های مشترک بشریت نسبت به پیامدهای ناگوار مستحدث شده از بحران تغییرات اقلیمی تا آنجا مسجل شد، که سازمان‌های بین‌المللی را در سطح جامعه جهانی معطوف به مدیریت این مسئله نموده است. ارزیابی‌های علمی نشان می‌دهد، که بشریت با گذر از بسیاری از مرزهای سیاره‌ای، نیازمند تمرکززایی و گسترش راه حل‌های پایداری^{۲۱} می‌باشد (پارودی^{۲۲} و دیگران، ۲۰۲۴). نظام حقوق بین‌الملل، دستیابی به پایداری اقلیمی در معیت مقوله عدالت اقلیمی را به عنوان یک راه حل مناسب برای تحقق سیاست‌های آب و هوایی جامعه جهانی پذیرفته است (رایدر^{۲۳} و دیگران، ۲۰۲۳). بطور قطع اکتساب حق بر داشتن اقلیم پایدار نیازمند اهتمام عملگرا، جامعه بین‌الملل به مفاهیم عدالت اقلیمی و اصل همکاری در حقوق بین‌الملل محیط زیست می‌باشد. مفهوم عدالت اقلیمی، بهره‌برداری از سرزمین به نحو مطلوب برای اشخاص و همه موجودات زنده و نیز مجموعه اقدامات پیشگیرانه برای کاهش احتمال آسیب‌پذیری در رویدادهای اقلیمی بشر ساخته^{۲۴} می‌باشد. به عبارتی، از مفهوم عدالت اقلیمی به عنوان معیاری برای ارزیابی موفقیت پروژه‌های کاهش آب و هوا و سازگاری استفاده می‌کنند (پارسونس^{۲۵} و دیگران، ۲۰۲۴). اصل همکاری در حقوق بین‌الملل محیط زیست، که بر اساس آن همکاری میان دولتها برای حفظ و حمایت از محیط زیست یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر

¹⁶ . Shahbaz

¹⁷ . Climate justice

¹⁸ . The principle of fairness

¹⁹ . Carbon inequality

²⁰ . Wu

²¹ . Sustainable solutions

²² . Parodi

²³ . Ridder

²⁴ . Human-Caused

²⁵ . Parsons

تلقی می‌شود. اصل همکاری ریشه در حقوق بین الملل عرفی داشته و به عنوان یکی از اصول کلاسیک حقوق بین الملل عمومی شناخته می‌شود. بسیاری از معاهدات زیست محیطی و اصولی از علامیه استکهلم و ریو ناظر بر اصل همکاری است. در اصل ۲۴ اعلامیه استکهلم آمده است: تمام کشورها کوچک و بزرگ باید به موضوعات بین المللی راجع به حفاظت و بهبود محیط زیست با روحیه همکاری و بر پایه مساوات رسیدگی کنند (دبیری، ۱۳۹۹).

۳-۱- ساز و کار حقوق بین الملل و بحران تغییرات آب و هوایی

سازمان ملل متحد در سطح بین الملل به عنوان یکی از بازیگران و نقش پردازان اصلی حقوق بین الملل در پدیده تغییرات آب و هوایی محسوب می‌گردد. اثرات مخرب تغییرات آب و هوایی بر حقوق بشر، سازمان ملل را بر آن داشته است، تا رویکردی مبتنی بر حقوق بشر را برای استحصال پایداری اقلیمی توصیه کند. تحلیل‌های متقاطع و منسجم در مفاهیم حقوق بشری نشان می‌دهند، که حمایت گسترده‌تر حقوق بشر در مورد آیت‌های حق بر غذا، پوشاک، مسکن و دارو، رابطه دوسویه‌ای مبتنی بر تعمیق و نهادینه سازی متون حقوقی با باورها و نگرانی‌های بحران تغییرات آب و هوایی در احقاق حقوق عمومی جامعه دارد (آتی^{۲۶} و دیگران، ۲۰۲۲). با راهبری سازمان ملل متحد در جهت حساسیت زایی پدیده تغییر اقلیم در سال ۱۹۸۸، تابعان حقوق بین الملل حاضر در کنفرانس تغییر جو، بر ضرورت توسعه چارچوب کنوانسیون برای حفاظت از جو تأکید کردند. از همین منظر، مجمع بین المللی تغییرات آب و هوایی توسط سازمان جهانی هواشناسی و برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد^{۲۷} و شورای بین المللی اتحادیه‌های علمی^{۲۸} در همان سال به عنوان یک نهاد بین المللی علمی برای ارایه تصمیم از آخرین تحقیقات علمی و پیامدهای سیاسی آن، جهت کاهش و سازگاری برنامه جهانی آب و هوایی شروع بکار نمود. نخستین گزارش ارزیابی هیئت مدیره در سال ۱۹۹۰ منتشر شد، و بازتاب‌های حایز اهمیت برای تصمیم گیرندگان سیاسی و افکار عمومی داشت. مطابق این گزارش، وقوع پدیده تغییرات آب و هوایی به دلیل دماهای شدید، آتش سوزی‌های ویرانگر، سیل‌ها و طوفان‌ها برای عموم نیز مشهود شد (بنتلی^{۲۹} و دیگران، ۲۰۲۳). سرانجام، کنوانسیون تغییرات آب و هوایی در زمان کنفرانس ریو توسط مقامات ارشد ۱۵۴ کشور جهان امضا شد، و از تاریخ ۲۱ مارس سال ۱۹۹۴، یعنی نود روز پس از تصویب آن، در پنجاه کشور عضو لازم الاجرا شناخته شد. همچنین، کنفرانس اعضا متعهد^{۳۰} با انحلال کمیته بین الدولتی در سال ۱۹۹۵ آغاز به کار کرد. بطور کلی می‌توان اذعان نمود که تغییرات آب و هوایی از مسائل حایز اهمیت در قرن بیست و یکم محسوب شد، که توجه کشورها و سازمان‌های بین المللی را به خود جلب کرد، و پایه‌ای برای حق داشتن آب و هوای پایدار^{۳۱} ایجاد را نمود، و کلیه کشورها نیز به طور جمعی متعهد به رسیدگی به تغییرات آب و هوا و تأثیرات آن شدند (مرنر^{۳۲}، ۲۰۲۳).

از رویکردهای حایز اهمیت در کنوانسیون تغییرات آب و هوایی، فراهم آوری موجبات و تاسیس تعادل بین مطالعات علمی و ارتباط آن با سیاست در معیت هیئت بین دولتی تغییرات آب و هوایی بوده است. یکی از کارراهه‌هایی که هیئت بین الدولتی تغییرات آب و هوایی برای اجرای این فعالیت به انجام می‌رساند، جاری سازی فرایندهای بازنگری گزارش

²⁶ . Athy

²⁷ . United Nation Environmental Program

²⁸ . International Council for Scientific Unions

²⁹ . Bentley

³⁰ . Conference of the parties (COP)

³¹ . Right to Climate sustainability

³² Merner

ها می‌باشد، که از این طریق اطمینان حاصل می‌کند، که گزارش‌ها از بازبینی لازم تخصصی برخوردار باشند (لیوینگستون و راموکانین^{۳۳}، ۲۰۲۳: ۳۰۵-۳۱۴). به هر حال بطور تقریبی نزدیک به سه دهه است، که سازمان ملل متحد کلیه دولت‌ها و تابعان حقوق بین‌الملل را برای اجلاس جهانی آب و هوا، گرد هم می‌آورد. اصولاً وقوع رویدادهای موسوم به کنفرانس‌های اعضا برای دستیابی به تصمیم‌گیری نهایی رهبران جهان صورت می‌پذیرد. خلاصه‌ای از مهمترین نشست‌های آب و هوایی در جدول شماره (۱) قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول شماره (۱) خلاصه‌ای از مهمترین نشست‌های مهم تغییرات آب و هوایی

ردیف	نام اجلاس	محل برگزاری	سال برگزاری	اهداف از برگزاری
۱	COP 03	کیوتو	۱۹۹۷	تنسيق و تصویب پروتکل کیوتو
۲	COP 11	مونترال	۲۰۰۵	این رویداد به معنای آغازی اجرایی شدن پروتکل کیوتو بود
۳	COP 15	کپنهاک	۲۰۰۹	اهداف بلندمدت کاهش انتشار و کمک‌های مالی کشورهای توسعه یافته تا سال ۲۰۲۰
۴	COP 17	دوربان	۲۰۱۱	برای ایجاد معاهده جدیدی در جهت محدود کردن انتشار کربن برگزار شد
۵	COP 18	دوحه	۲۰۱۳	کنترل حداکثری انتشار گازهای گلخانه‌ای توسط کشورها
۶	COP 20	لیما	۲۰۱۴	تدوین و پیش‌نویس طرح اقدام برای آب و هوا
۷	COP 21	پاریس	۲۰۱۵	راهکارهایی برای کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای و توقف مصرف سوخت‌های فسیلی
۸	COP 26	گلاسکو	۲۰۲۱	هدف مهم کنفرانس نگهداشتن افزایش دمای ۱٫۵ درجه سانتیگراد
۹	COP 27	مصر	۲۰۲۲	حذف تدریجی سوخت‌های فسیلی و گرایش به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر
۱۰	COP 28	امارات	۲۰۲۳	ترویج عدالت اقلیمی از منظر پیشبرد اهداف UNFCCC ^{۳۴} و توافقنامه پاریس

۳-۲- ناپایداری اقلیمی و تابعان حقوق بین‌الملل

تشدید فعالیت‌های صنعتی مخرب، به عنوان یک تهدید جهانی فراگیر برای حقوق عمومی میلیاردها انسان، کلیه تابعان حقوق بین‌الملل را، به نیاز فوری برای برنامه ریزی در حوزه تقنین‌گذاری و مدیریت تغییرات آب و هوایی سوق می‌دهد (راجرز^{۳۵} و دیگران، ۲۰۲۴). در حال حاضر با این مضمون نیز روبرو هستیم که، منافع صنعتی شدن بخشی از جهان، تماماً در تفویض و استملاک دول صنعتی می‌باشد. این دول در مسیر ارتقاء و توسعه صنعتی خود، مسبب تکوین زمینه‌های ناپایداری اقلیمی در سایر نقاط کره زمین، بلاخص کشورهای در حال توسعه می‌باشند. از مصادیق آن می‌توان به بهره‌گیری از منابع و مواد خام سایر کشورها از جمله کشورهای فقیر و در حال توسعه اشاره نمود. بطور قطع، پیشرفت

^{۳۳} . Livingston and Rummukainen

^{۳۴} . United Nations Framework Convention on Climate Change

^{۳۵} . Rogers

کشورهای صنعتی بواسطه ایجاد ناپایداری اقلیمی جهانی^{۳۶} می تواند یکی از اسباب فقر و عقب ماندگی سایر کشورها بالاخص کشورهای در حال توسعه باشد. در برخی موارد به دلیل تغییرات آب و هوایی و در نتیجه پیامدهای آن، نظیر وقوع خشکسالی های طولانی مدت، کشورهای در حال توسعه و فقیر به مراتب دچار هزینه های سنگین تری نسبت به کشورهای صنعتی شده اند. بنابراین می توان تاویل نمود، که تشدید مخاطرات آب و هوایی، موجبات ناپایداری اقلیمی و آشفته گی اقتصادی کلیه کشورها و تابعان حقوق بین الملل شده است (نخلی^{۳۷} و همکاران، ۲۰۲۴: ۷۱۷-۷۳۱). سیاست گذاران در سراسر جهان نیز بر این عقیده توافق واحد دارند، که عدم کفایت و ناکارآمدی سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی، بیشترین تأثیرگذاری را بر ناپایداری اقلیمی و شکست پذیری اقتصاد کشورهای در حال توسعه و فقیر، داشته است (لی^{۳۸} و دیگران، ۲۰۲۳). به همین سبب، مسئله تغییرات آب و هوایی و تأثیرات آن بر کیفیت حقوقی عمومی جامعه، علاوه بر جلب توجه محافل علمی، توجه تابعان و مجامع حقوق بین المللی را به خود مشغول کرده است (مرادی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۲۷-۲۴۹).

۳-۳- شکست پذیری معاهدات آب و هوایی و التزام به عدالت اقلیمی

علیرغم تمهیدات حقوقی گسترده ای که در عرصه حقوق بین المللی به منظور مقابله با تغییرات اقلیمی پیش بینی شده است، این تمهیدات از کاستی ها و نواقصی رنج می برد، که دستیابی آنها را به اهداف ترسیم شده با دشواری و ابهام مواجه ساخته است. در عصر حاضر، مسئله بحران تغییرات اقلیمی و مسئله پیاده سازی توسعه پایدار به هم پیوسته اند، و این دو مقوله چالش های جهانی مهمی محسوب می شوند، که نیاز به توجه فوری دارند (بایدیا و ساها^{۳۹}، ۲۰۲۴). از همین منظر، عدم توجه به اصل همکاری^{۴۰} و اصل جلوگیری^{۴۱} از سوی بازیگران کشورهای توسعه یافته به عنوان دو اصل پیشران در کاهش دامنه مخاطرات زیست محیطی، سبب ائتلاف حق بر داشتن اقلیم پایدار به عنوان یک حق عمومی برای کشورهای در حال توسعه بالاخص حوزه منطقه سرزمینی ایران، شده است. شواهد نشان می دهد که در شرایط کنونی، چشم انداز عدالت اقلیمی در سطح بین الملل در حد ارتباط شبکه ای مابین مذاکره کنندگان محیط زیستی و اقلیمی سازمان ملل باقی مانده است، و نیازمند تجدید نظرخواهی جدی در کلیه سطوح می باشد. در همین خصوص هیئت بین الدولتی تغییر اقلیم اعلام کرد، تشدید پیامدهای برگرفته از نابرابری بواسطه تغییرات اقلیمی، واقعه التزام به نقش عدالت را در اکتساب حق بر اقلیم پایدار حایز اهمیت می نماید (استرنج^{۴۲} و دیگران، ۲۰۲۴). مطالعات حقوق بین الملل محیط زیست در خصوص شکست پذیری و عدم توفیق سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی نشان می دهد، که کنوانسیون چارچوب تغییر آب و هوایی از اثرات مخرب انتشار گازهای گلخانه ای بر اکوسیستم های کره زمین جلوگیری نمی کند (رابرتز^{۴۳}، ۲۰۲۴: ۳۴۳-۳۵۷). بنابراین تمرکز بر پر نمودن خلاء ها و شکاف های بوجود آمده، بین اندیشه های سیاسی و

36 . Global climate instability

37 . Nakhli

38 . Le

39 . Baidya and saha

40 . CO-operation Principle

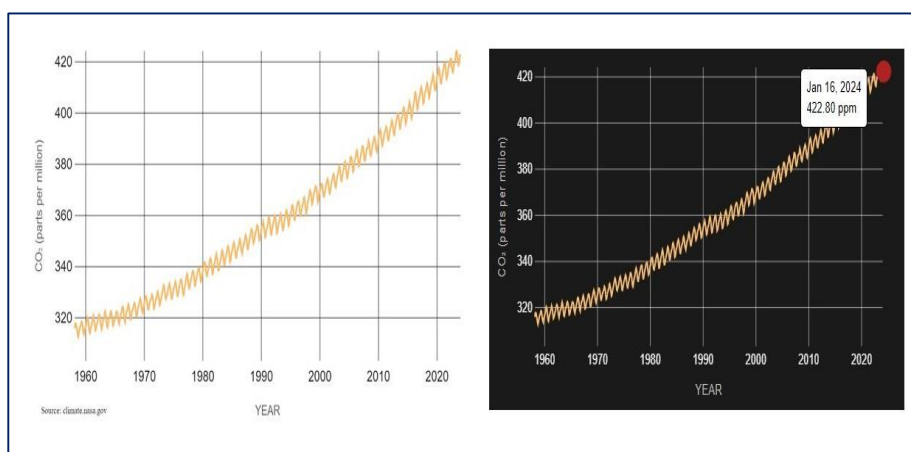
41 . Prevention Principle

42 . Strange

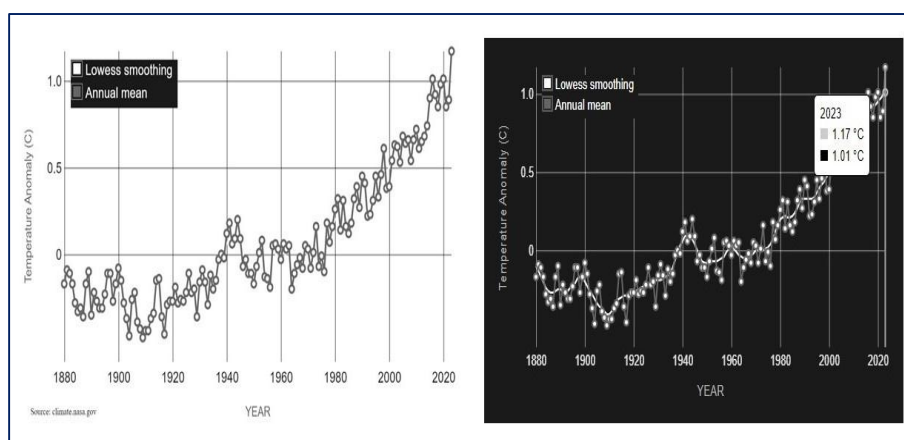
43 . Roberts

بحران تغییرات آب و هوایی خواهد توانست، در ایجاب راهبردهای مقابله با تغییرات آب و هوایی، موثر واقع شود (آبودو^{۴۴} و همکاران، ۲۰۲۳: ۳۸۶-۳۹۷).

از منظر استقصا صورت گرفته در این مطالعه، در بررسی اسناد و متون حقوق بین الملل محیط زیست زیربط با بحران آب و هوایی مشخص گردید، که تلاش های جامعه جهانی در مقابله با تغییرات اقلیمی و پیاده سازی رویکردهای کاهش تولید گازهای گلخانه ای و سازگاری با پیامدهای آن، از کفایت لازم ایفا و مقبول برخوردار نمی باشد. نتایج و آمار سازمان های بین المللی نیز بر تشدید میزان گازهای گلخانه ای و عدم پاسخگویی فرایندهای حقوقی مدون شده در سطح جامعه بین الملل را تقریر می نماید. از همین منظر، مشاهدات ماهواره ای مربوط به روند رو به رشد انتشار گاز دی اکسید کربن در جو و تشدید گرمایش جهانی مطابق شکل های شماره (۱) و (۲)، موید شکست پذیری و عدم توفیق نشست های بین المللی در انجام تکالیف مقابله با پدیده تغییرات آب و هوایی از سوی تابعان حقوق بین الملل را مشهود می نماید، و به نوعی تقریر به تصدیق ناپایداری اقلیمی و تضییع حقوق عمومی جامعه در برخورداری از حق بر داشتن اقلیم پایدار می باشد. برون رفت از این نقیصه همانطور که در فرایند سازماندهی تحقیق اشاره شد، نیازمند شناسایی عوامل عدم توفیق توافقنامه های اقلیمی است.

شکل شماره (۱) روند تشدید انتشار گاز دی اکسید کربن در جو منتهی شده به سال ۲۰۲۴ (رصدخانه ماونا لویا^{۴۵}، ۲۰۲۴)

⁴⁴ . Abudu

⁴⁵ . Mauna Loa Observatory

شکل شماره (۲) روند تشدید گرمایش جهانی منتهی شده به سال ۲۰۲۳ (موسسه مطالعات فضایی گودارد ناسا^{۴۶}، ۲۰۲۳)

۴- شناسایی عوامل تاثیرگذار در عدم توفیق معاهدات و توافقنامه های اقلیمی

همانطور که ملاحظه شد، مشاهدات آماری نشان از تشدید ناپایداری اقلیمی و ناکارآمدی فرایندهای حقوقی سه دهه گذشته جامعه بین الملل در مقابله با بحران آب و هوایی می باشد. ذکر این نکته نیز حایز اهمیت است، که همواره یکی از موثرترین ساختارهای غلبه بر بحران های در حال وقوع، بهره مندی از شناخت تدقیق شده موانع اجرایی در فرایند مدیریت بحران می باشد. در همین راستا، از منظر این مطالعه و در معیت بهره گیری از نظرات کارشناسی شده، مهمترین عوامل تاثیرگذار در عدم انجام تکالیف نشست های آب و هوایی، به تشریح جدول شماره (۲) مشخص گردید.

جدول شماره (۲) شناسایی عوامل تاثیرگذار در عدم توفیق معاهدات و نشست های آب و هوایی

ردیف در تفاسیر	عوامل	کد ردیابی
۱	نبود مکانسیم نظام مند در قطعیت رابطه سببیت فی مابین انتشار گازهای گلخانه ای دولتها و تغییرات آب و هوایی منطقه ای	O.t.i 01
۲	عدم شفاف سازی توزیع منافع همکاری های بین المللی	O.t.i 02
۳	هزینه های تحمیل شده همکاری های بین الملل	O.t.i 03
۴	عدم همسوسازی مفهوم عدالت با رژیم حقوقی بین المللی در تغییرات آب و هوایی	O.t.i 04
۵	عدم پیاده سازی اثرگذار مسئولیت مشترک ولی متفاوت بازیگران بین الملل در حوزه آب و هوایی	O.t.i 05
۶	تشدید افتراق مابین بازیگران بین الملل در جاری سازی مفاد توافقنامه های صادر شده در مجامع بین المللی	O.t.i 06
۷	تبدیل بحران تغییرات آب و هوایی به مسئله رسانه ای تا یک مسئله حقوقی و عملگرا	O.t.i 07
۸	مبنای علمی ضعیف معاهدات و توافقنامه های آب و هوایی	O.t.i 08
۹	عدم تمرکز زایی بر مولفه رشد اقتصادی کشورها	O.t.i 09
۱۰	عدم بهره برداری از حقوق سخت و الزام آور	O.t.i 10
۱۱	زمینه افشای اطلاعات کشور در بهره برداری از منابع و صنایع در عرصه رقابت جهانی	O.t.i 11

جدول شماره (۲) شناسایی عوامل تاثیرگذار در عدم توفیق معاهدات و نشست های آب و هوایی

ردیف در تفاسیر	عوامل	کد ردیابی
۱۲	یکجانبه گرایی ایجاد بازار اقتصادی پیشرو جهت کشورهای توسعه یافته دارنده تکنولوژی های پاک	O.t.i 12
۱۳	کم ثباتی تعهد کشورهای توسعه یافته از جمله دولت آمریکا	O.t.i 13
۱۴	اتلاف تعهدات از منظر عدم تشکیل اثرگذار توافقنامه های دو جانبه و منطقه ای ذیل اجرای مفاد کنواسیون چارچوبی تغییرات آب و هوایی	O.t.i 14
۱۵	اثربخشی پایین مکانسیم های ارزیابی تحقق یا عدم تحقق اجرائیات توافقنامه های منطقه ای و بین المللی	O.t.i 15

⁴⁶ . NASA's Goddard Institute for Space Studies

O.t.i 16	عدم پابندی دولت های عضو به ایجاد مکانیسم های کنترل	۱۶
O.t.i 17	کم توجهی به تعهدات معین درج شده برای دولتها در خصوص سازگاری با شرایط تغییرات اقلیمی	۱۷
O.t.i 18	صدور آرای غیر تنبیهی از سوی محاکم بین المللی با وجود اثبات عدم پابندی به مفاد توافقنامه ها و تولید آلاینده‌گی	۱۸
O.t.i 19	تبدیل موضع همکاری به یک بازار اقتصادی برای کشورهای توسعه یافته ذریع با کشورهای توسعه یافته با کشورهای در حال توسعه در زمینه کاهش و سازگاری	۱۹
O.t.i 20	اثربخشی پایین گزارش های دوره ای دولت ها در خصوص انتشار و مدیریت گازهای گلخانه ای	۲۰
O.t.i 21	توسعه مخاصمات بین المللی در منطقه اقتصادی و استراتژیک خاورمیانه در دهه اخیر	۲۱
O.t.i 22	تشدید مخاصمات بین المللی در منطقه اقتصادی دریای سرخ در سال ۲۰۲۳	۲۲
O.t.i 23	توسعه مخاصمات بین المللی در منطقه اوکراین و روسیه از سال ۲۰۲۲ تاکنون	۲۳
O.t.i 24	بی سوادی آب و هوایی ^{۴۷}	۲۴

۵- تجزیه و تحلیل عوامل شناسایی شده تاثیر گذار در عدم توفیق معاهدات و توافقنامه های اقلیمی

در پاسخ به این سؤال با محتوی " بارزترین عوامل تاثیر گذار در عدم توفیق توافقنامه های آب و هوایی و احقاق عدالت اقلیمی، کدامند؟ " همانطور که تنسيق شد، برای دستیابی به پاسخ این سوال، از دو رویکرد: (الف) استقصا متون و گزارش های بین المللی، و نیز (ب) نظرسنجی خبرگان به عنوان یک فرایند تکمیلی استفاده گردید، و بر همین اساس مهمترین عوامل تاثیر گذار در اتلاف تکالیف سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی مشخص شد، علاوه بر آن، به منظور دسته بندی و درجه بندی میزان تأثیر گذاری هر کدام از عوامل شناسایی شده در استکثار شکست پذیری معاهدات آب و هوایی، از طیف لیکرت بهره برداری لازم به عمل آمد. در نهایت، منطبق بر یافته های بدست آمده، در جدول شماره (۳) لغایت جدول شماره (۵) و نیز شکل شماره (۳) مشخص گردید، که هشتاد و سه درصد عوامل شناسایی شده از درجه اهمیت بسیار بالا و بالا برخوردار می باشند، که می بایست، در تقلیل روند شکست پذیری معاهدات آب و هوایی، از تامل و اهتمام بیشتری در رویدادهای حقوقی بین المللی برخوردار شوند. مقوله عدم توفیق معاهدات آب و هوایی در سطح بین الملل، نیاز جوامع به تکوین و هم افزایی الگوهای حقوقی بومی سازی شده در مقابله با پیامدهای بحران تغییرات آب و هوایی را تقریر می نماید.

۵-۱- عوامل عدم انجام تکالیف حقوقی سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی با درجه تاثیر گذاری بسیار بالا

بر اساس یافته های این تحقیق در جدول شماره (۳) از جمله عوامل با درجه تاثیر گذاری بسیار بالا در مقوله اتلاف تکالیف سلسله نشست های آب و هوایی می توان به عدم بهره برداری از حقوق سخت و الزام آور و نیز عدم تبدیل اقدامات آب و هوایی به یک مقوله حقوقی و عملگرا اشاره نمود. در حال حاضر، رویه معاهدات پیش از آنکه مقوله ای حقوقی باشد، بیشتر تبدیل به یک مسئله رسانه ای شده است. علاوه بر آن، قابل تشریح است که بهره برداری از حقوق سخت و الزام آور در معیت تأسیس دیوان بین المللی محیط زیست، نقش مؤثری در حفاظت از محیط زیست ایجاد می نماید. از همین

⁴⁷ . Climate illiteracy

منظر قابل اذعان می‌باشد، یک دادگاه بین المللی محیط زیستی خواهد توانست برای تبیین تعهدات قانونی و یکنواخت کردن حقوق بین الملل محیط زیست در احقاق حقوق عمومی جوامع بشری، کارساز و موثر واقع گردد (مشهدی و رستگار، ۱۳۹۷: ۱۶۲-۱۴۱).

جدول شماره (۳) عوامل شناسایی شده با تاثیرگذاری بسیار بالا در شکست پذیری نشست های آب و هوایی

ردیف	عوامل	کد ردیابی
۱	عدم بهره برداری از حقوق سخت و الزام آور	O.t.i 10
۲	تبدیل بحران تغییرات آب و هوایی به مسئله رسانه ای تا یک مسئله حقوقی و عملگرا	O.t.i 07
۳	تشدید افتراق مابین بازیگران بین الملل در جاری سازی مفاد توافقنامه های صادر شده در مجامع بین المللی	O.t.i 06
۴	عدم پابندی دولت های عضو به ایجاد مکانیسم های کنترل	O.t.i 16
۵	صدور آرای غیر تنبیهی از سوی محاکم بین المللی با وجود اثبات عدم پابندی به مفاد توافقنامه ها و تولید آلاینده‌گی	O.t.i 18

۵-۲- عوامل عدم انجام تکالیف حقوقی سلسله نشست های بین المللی آب و هوایی با درجه تاثیرگذاری بالا و متوسط

از دیگر یافته های این تحقیق در جدول شماره (۴) مواردی همچون عدم شفاف سازی در توزیع منافع همکاری های بین المللی و وقوع فرصت سوزی های ناعادلانه بواسطه کم ثباتی تعهد کشورهای توسعه یافته از جمله دولت آمریکا با درجه تاثیرگذاری بالا، رویداد اتلاف تکالیف حقوق تغییرات آب و هوایی را مشهود و مسجل تر نموده است. علاوه بر آن، فقدان تمرکز زایی بر مقوله رشد اقتصادی کشورها و عدم اهتمام به هزینه های تحمیل شده در همکاری های بین المللی به عنوان یکی از خلاء های قابل توجه مخاصمه آمیز در عدم توفیق سلسله نشست های آب و هوایی همواره مطرح بوده است. این درحالی است، که موضوع به حداکثر رساندن توجه به منافع زیست محیطی، اجتماعی و نیز به حداقل رساندن هزینه های اقتصادی از طریق تخصیص قوانین تدقیق شده فرامرزی در نظام بین الملل، از مقوله های جهت گیری صحیح در تصمیم گیری های جهانی محسوب می‌شود (کریستون^{۴۸} و دیگران، ۲۰۲۲).

جدول شماره (۴) عوامل شناسایی شده با تاثیرگذاری بالا در شکست پذیری نشست های آب و هوایی

ردیف	عوامل	کد ردیابی
۱	عدم شفاف سازی توزیع منافع همکاری های بین المللی	O.t.i 02
۲	کم ثباتی تعهد کشورهای توسعه یافته از جمله دولت آمریکا	O.t.i 13
۳	عدم پیاده سازی اثرگذار مسئولیت مشترک ولی متفاوت بازیگران بین الملل در حوزه آب و هوایی	O.t.i 05
۴	هزینه های تحمیل شده همکاری های بین الملل	O.t.i 03
۵	تبدیل موضع همکاری به یک بازار اقتصادی برای کشورهای توسعه یافته ذیربط با کشورهای در حال توسعه در زمینه کاهش و سازگاری	O.t.i 19
۶	نبود مکانیسم نظام مند در قطعیت رابطه سببیت فی مابین انتشار گازهای گلخانه ای دولتها و تغییرات آب و هوایی منطقه ای	O.t.i 01

48 . Kryston

O.t.i 20	اثر بخشی پایین گزارش های دوره ای دولت ها در خصوص انتشار و مدیریت گازهای گلخانه ای	۷
O.t.i 12	یکجانبه گرایی ایجاد بازار اقتصادی پیشرو جهت کشورهای توسعه یافته دارنده تکنولوژی های پاک	۸
O.t.i 24	بی سوادی آب و هوایی	۹
O.t.i 09	عدم تمرکز زایی بر مولفه رشد اقتصادی کشورها	۱۰
O.t.i 11	زمینه افشای اطلاعات کشور در بهره برداری از منابع و صنایع در عرصه رقابت جهانی	۱۱
O.t.i 21	توسعه مخاصمات بین المللی در منطقه اقتصادی و استراتژیک خاورمیانه در دهه اخیر	۱۲
O.t.i 04	عدم همسوسازی مفهوم عدالت با رژیم حقوقی بین المللی در تغییرات آب و هوایی	۱۳
O.t.i 15	اثر بخشی پایین مکانسیم های ارزیابی تحقق یا عدم تحقق اجرای توافقاتنامه های منطقه ای و بین المللی	۱۴
O.t.i 14	اتلاف تعهدات از منظر عدم تشکیل اثرگذار توافقاتنامه های دو جانبه و منطقه ای ذیل اجرای مفاد کنواسیون چهارچوبی تغییرات آب و هوایی	۱۵

در ادامه تشریح یافته های این تحقیق، مقوله توسعه مخاصمات مسلحانه بین المللی از جمله تداوم جنگ در منطقه اوکراین از سال ۲۰۲۲ تاکنون، و تشدید تنش در دریای سرخ و خاورمیانه، مواردی هستند، که در افزایش تضییع حقوق آب و هوایی از تاثیر گذاری قابل اهمی بر خوردار می باشد. از این منظر، جامعه جهانی از طریق کاهش مخاصمات بین الملل، خواهد توانست تمرکز مؤثرتری بر روی کارراهه های حقوقی مقابله با تغییرات آب و هوایی در احقاق حقوقی جوامع داشته باشد.

جدول شماره (۵) عوامل شناسایی شده با تاثیر گذاری متوسط در شکست پذیری نشست های آب و هوایی

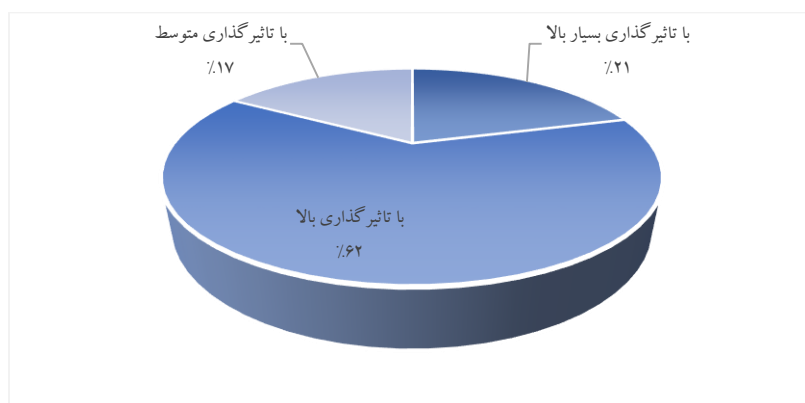
ردیف	عوامل	کد ردیابی
۱	توسعه مخاصمات بین المللی در منطقه اوکراین و روسیه از سال ۲۰۲۲ تاکنون	O.t.i 23
۲	مبنای علمی ضعیف معاهدات و توافقاتنامه های آب و هوایی	O.t.i 08
۳	کم توجهی به تعهدات معین درج شده برای دولتها در خصوص سازگاری با شرایط تغییرات اقلیمی	O.t.i 17
۴	تشدید مخاصمات بین المللی در منطقه اقتصادی دریای سرخ در سال ۲۰۲۳	O.t.i 22

۶- نتیجه گیری

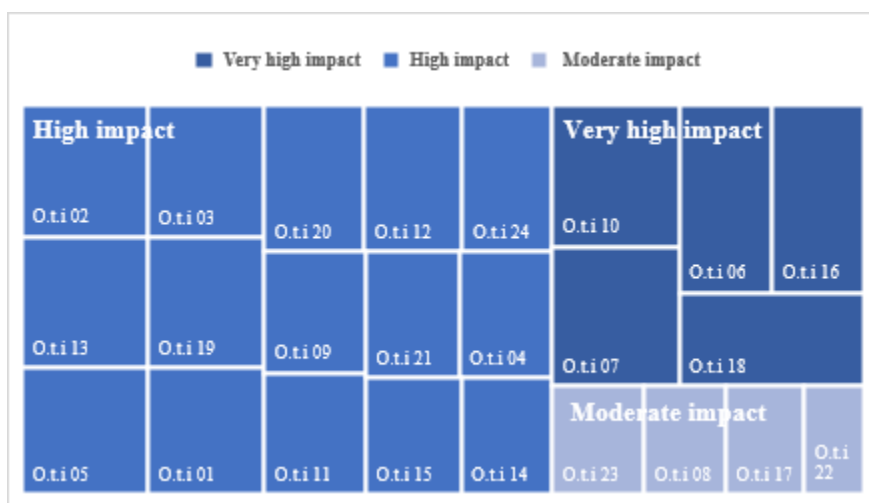
همانطور که در بررسی صورت گرفته در این تحقیق نیز مشخص شد، موضع همکاری تابعان حقوق بین الملل در حوزه تغییرات آب و هوایی، تبدیل به یک بازار اقتصادی مخاصمه آمیز برای کشورهای توسعه یافته نسبت به کشورهای در حال توسعه در زمینه اقدامات کاهش و سازگاری^{۴۹} شده است، و از روح همکاری لازم الیفا و مستحکم برای مرتفع سازی و گذار از بحران، برخوردار نمی باشد. در همین خصوص، پژوهش های صورت گرفته در حوزه حقوق بین الملل محیط زیست تصریح می نماید، عدم همکاری مؤثر جامعه جهانی و تشدید مخاصمات بین المللی در نقاط مختلف کره زمین، از مسائل اصلی عدم تمرکز نظام حقوق بین الملل بر متغیر های محیط زیستی و تغییرات آب و هوایی شده است (حسین و دیگران، ۲۰۲۴).

⁴⁹ . Mitigation and Adaptation

بطور کلی، سطح بندی مصور عوامل شناسایی شده در شکل شماره (۳) و شکل شماره (۴)، موید تاثیر گذاری با درجه وزنی بسیار بالا و بالا در استکثار شکست پذیری توافقنامه های اقلیمی و تضیع حق بر داشتن اقلیم پایدار برای جوامع را تقریر می نماید. لذا، این ترقیم با اهتمام به رویکرد احقاق حقوق عمومی جامعه، نیاز هم افزا به تمرکززایی در جاری سازی الگوهای جامع حقوقی بومی سازی شده را به عنوان رهیافتی موثر برای مقابله با تغییرات آب و هوایی و احقاق حق بر داشتن اقلیم پایدار تاکید می نماید.

شکل شماره (۳) سطح بندی عوامل تاثیر گذار شناسایی شده در عدم توفیق نشست های آب و هوایی با بهره گیری از طیف لیکرت

شکل شماره (۴) سطح بندی مصور موقعیت عوامل تاثیر گذار شناسایی شده در عدم نشست های آب و هوایی با بهره گیری از طیف لیکرت

۶-۱- عدالت اقلیمی از منظر توجه به الگوهای حقوقی بومی سازی شده:

فرایند تصمیم گیری در حوزه مقابله با تغییرات آب و هوایی به واسطه ارتباط آن با حقوق عمومی جامعه، رویکردی بسیار پیچیده و نیازمند مداخله دانش هایی نظیر علوم طبیعی، علوم سلامت و پزشکی و علوم اجتماعی بالاخص حقوق می باشد. در همین خصوص، استقصا تجمیعی صورت گرفته در این مطالعه هم از منظر بررسی متون حقوقی و هم از منظر بررسی نظرات کارشناسان نشان داد، که پروسه نشست های بین المللی اقلیمی تاکنون نتوانسته پاسخگوی مناسبی جهت توقف بحران تغییرات اقلیمی و جاری سازی عدالت اقلیمی باشد، و تضیع حق برخورداری از یک اقلیم پایدار، بالاخص در جوامع آسیب پذیر از سوی کشورهای توسعه یافته به علت فعالیت نابخردانه در امر توسعه، نیاز به تمرکززایی بر الگو

های حقوقی بومی برای مناطق متأثر از پیامدهای آب و هوایی در کشورهای در حال توسعه از جمله حوزه سرزمینی ایران را اقناع می‌نماید. اهتمام به پیاده سازی الگوهای حقوقی بومی سازی، بستری مناسب برای یکپارچه سازی و تحقق یافته های فنی سایر علوم جهت مقابله با تغییرات آب و هوایی را مهیا و تدقیق می‌نماید. در همین راستا، توسعه زیرساخت های پایدار در اکتساب اقلیم پایدار، نیازمند تمرکز زایی توانان بر جنبه های عملیاتی، مالی، اجتماعی، زیست محیطی می‌باشد. راهبری توانان همه مولفه های مذکور نیز، نیازمند تنظیم قواعد و دستورالعمل های حقوقی در قالب یک الگو جامع می‌باشد. زیرساخت های پایدار به جامعه ارزش می‌بخشد، و سبب تأمین برابری و عدالت اجتماعی در دراز مدت خواهد بود. به بیانی ساده، تکوین و تعمیق زیرساخت های پایدار با تمرکز بر کاهش انتشار گازهای گلخانه ای، موجبات تسهیل تأمین آینده پایدار می‌باشد (سانچز سلیوا^{۵۰} و دیگران، ۲۰۲۴). بر همین اساس قابل اذعان است که بهره برداری از ساز و کارهای حقوقی پایدار بومی سازی شده، شالوده ای هدفمند در اعاده حقوق عمومی نسل حاضر و نسل های آینده فراهم خواهد نمود.

۶-۲- بنیاد و ساختار الگوهای حقوقی بومی سازی شده در احقاق دستیابی به اقلیم پایدار

تمرکز بر الگوهای حقوقی بومی سازی شده جامع، خواهد توانست در تعدیل پیامدهای ناگوار بحران تغییرات آب و هوایی از طریق استحصال به پایداری اقلیمی، اثربخش واقع شود. دستیابی به یک اقلیم پایدار، در معیت الگوی حقوقی بومی سازی شده متناسب با فرهنگ و عرف جامعه و متشکل از تلفیق ساز و کارهای اولویت بندی شده کاهش و سازگاری، قابل تضمین می‌باشد. جاری سازی برنامه های علمياتی و تحقیقاتی در مورد کاهش و سازگاری آب و هوا به عنوان ستون اساسی استراتژی های تاب آوری^{۵۱} محسوب می‌شود (ان جی ۵۲، ۲۰۲۳). همچنین قابل تشریح است که در دامنه الگوی حقوقی بومی سازی شده، مطابق رویکرد حقوق بشری توسعه پایدار، همه جوانب جامعه در احقاق حقوق عمومی جامعه از جمله حوزه محیط زیست، اقتصاد و اجتماع، هم در بخش حاکمیتی و هم جوامع محلی، می‌بایست به صورت یکپارچه تعمیق و نهادیه سازی شوند. از همین منظر، حق بر پایداری اقلیمی متضمن تکوین یک مسئولیت اخلاقی پایدار برای حفظ منابع طبیعی و توسعه ارزش های ذاتی آن محسوب می‌شود. متون حقوق بشر نیز، حق بر داشتن اقلیم پایدار متشکل از حقوق اولیه انسان برای زندگی، سلامتی و امرار معاش را مورد حمایت قرار داده است (بل^{۵۳}، ۲۰۱۳: ۱۵۹-۱۷۰). بنابراین، احقاق حق بر پایداری اقلیمی جهت نسل های کنونی و آینده از طریق پیاده سازی بهره برداری پایدار^{۵۴} مبتنی بر ساز و کارهای کاهش و سازگاری برای مدیریت منابع و ثبات چرخه های حیات اکوسیستم های طبیعی، حایز اهمیت می‌باشد. بطور کلی، جاری سازی خط مشی و سیاست گذاری های آب و هوایی در معیت ضوابط و قواعد حقوقی بومی متناسب با منطقه تحت بحران، این اطمینان را لازم الایفا می‌نماید، که ایجاب شیوه نامه های حقوقی و برنامه های اقدام در درازمدت، موجبات اقلیم پایدار را مهیا نماید.

⁵⁰ . Sanchez-Sliva

⁵¹ . Resilient Strategies

⁵² . Ng

⁵³ . Bell

⁵⁴ . Sustainable Exploitation

منابع

- دبیری، فرهاد، ۱۳۹۸، **فرهنگ حقوق محیط زیست**، انتشارات شهر دانش، چاپ اول
- مردای، زهرا. حیدری، بهاره. ارشدی، محمدیار. (۱۴۰۱). **بررسی نقش رژیم بین المللی حقوق مالکیت فکری موثر در کاهش تغییرات آب و هوایی**، فصلنامه مطالعات بین المللی، ۴(۷۲)، ۲۲۷-۲۴۹. DOI: 10.22034/ISJ.2022.285178.1501
- مشهدی، علی. رستگار، آزاده. (۱۳۹۷). **تغییرات آب و هوایی حقوق بشر و لزوم تاسیس دیوان بین المللی محیط زیست**، فصلنامه تحقیقات سیاسی بین المللی، ۳۵(۱۰) ۱۴۱-۱۶۲.
- Abudu, H. Wesseh, Jr. P.K, Lin, B. (2023). Does political propaganda matter in mitigating climate change? Insights from the United States of America, **Journal of Management Science and Engineering**, 8(3), 386-397. DOI:10.1016/j.jmse.2022.12.006
- Athy, A. Milojev, P. Hoturoa Gray, N. Osborn, D. Sibley, C. Milfont, T. (2022). Clarifying longitudinal relations between individuals' support for human rights and climate change beliefs, **Journal of Environmental Psychology**, 84(2). DOI:10.1016/j.jenvp.2022.101875
- Baidya, A. Saha, A.K. (2024). Exploring the research trends in climate change and sustainable development: A bibliometric study, **Cleaner Engineering and Technology**, 18(13). DOI:10.1016/j.clet.2023.100720
- Bell, D. (2013). Climate change and human rights, **WIREs Climate Change**, 4(3), 159-170. DOI: 10.1002/wcc.218
- Biasetton, N. Disegna, M. Barzizza, E. Salmaso, L. (2023). A new adaptive membership function with CUB uncertainty with application to cluster analysis of Likert-type data, **Expert Systems with Applications**, 213(4). DOI:10.1016/j.eswa.2022.118893
- Bhat, P.I. (2020). recommended Idea and Methods of Legal Research, Oxford Academic Books, 143-168. DOI:10.1093/oso/9780199493098.001.0001
- Bentley, R.A. Borycz, J. Horne, B.D. (2023). Climate complacency reflects cultural values of nations, **Current Research in Ecological and Social Psychology**, 5(5). DOI:10.1016/j.cresp.2023.100137
- Betts-Davies, S. Barrett, J. Brockway, P. Norman, J. (2024). Is all inequality reduction equal? Understanding motivations and mechanisms for socio-economic inequality reduction in economic narratives of climate change mitigation, **Energy Research & Social Science**, 107(2). DOI:10.1016/j.erss.2023.103349
- Bommel, N.V. Hoffken, J.I. (2023). The urgency of climate action and the aim for justice in energy transitions – dynamics and complexity, **Environmental Innovation and Societal Transitions**, 48(8). 1-14. DOI:10.1016/j.eist.2023.100763
- Frias, L. Sanchez, S.G. (2023). A call to strengthen local governance for preventing and mitigating global crises, **journal of One Health**, 16. DOI:10.1016/j.onehlt.2023.100556
- Hossain, M.A. Ferdous, N. Ferdous, E. (2024). Crisis-driven disruptions in global waste management: Impacts, challenges and policy responses amid COVID-19, Russia-Ukraine war, climate change, and colossal food waste, **Journal of Environmental Challenges**, 14
- Kakran, Sh. Rathore, J.S. Sidhu, A. Kumar, A. (2024). solar energy advances and CO2 emissions: A comparative review of leading nations' path to sustainable future, **Journal of Cleaner Production**, 475(12). DOI:10.1016/j.jclepro.2024.143598
- Kryston, A. Muller, M.F. Penny, G. Bolster, D. Tank, J.L. Mondal, M.Sh. (2022). Addressing climate uncertainty and incomplete information in transboundary river treaties: A scenario-neutral dimensionality reduction approach, **Journal of Hydrology**, 612. DOI:10.1016/j.jhydrol.2022.128004
- Le, A.H. Tran, T.Ph. Mishra, A.V. (2023). Climate risk and bank stability: International evidence, **Journal of Multinational Financial Management**, 70. DOI:10.1016/j.mulfin.2023.100824
- Letcher, T.M. (2021). Global warming-a complex situation, **Climate Change**, Third Edition, 3-17. DOI:10.1016/B978-0-12-821575-3.00001-3
- Liu, Sh. Li, Y. Wang, B. Cai, A.N. Feng, Ch. Lan, H. Zhao, R.Ch. (2024). Challenges and countermeasures for developing countries in addressing loss and damage caused by climate

- change, *Advances in Climate Change Research*, 15(2), 353-363. DOI:10.1016/j.accr.2024.02.003
- Li, Y. Hua, Z. (2024). Environmental protection tax law and corporate ESG performance, *Finance Research Letters*, 64(5). DOI:10.1016/j.frl.2024.105423
- Livingston, J.E. Rummukainen, M. (2023). Making policy-relevant knowledge in the IPCC Special Report on 1.5 degrees: An analysis of reviewer comments, *Environmental Science & Policy*, 147, 305-314. DOI: 10.1016/j.envsci.2023.06.001
- Mauna Loa Observatory. (2024). DIRECT MEASUREMENTS: 1958-PRESENT (Carbon Dioxide), NOAA, at: <https://climate.nasa.gov/vital-signs/carbon-dioxide/?intent=111>
- Merner, L.D. (2023). The Human Right to a Stable Climate, EQUITION, at: <https://blog.ucsusa.org/delta-merner/the-human-right-to-a-stable-climate/>
- NASA's Goddard Institute for Space Studies. (2023). Global Land-Ocean Temperature Index, Credit: NASA/GISS, at: <https://climate.nasa.gov/vital-signs/global-temperature/?intent=111>
- Nakhli, M.S. Gaies, B. Hemrit, W. Sahut, J.M. (2024). Twenty-year tango: Exploring the reciprocal influence of macro-financial instability and climate risks, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 220(c), 717-731. DOI: 10.1016/j.jebo.2024.02.017
- Ng, S.L. (2023). Climate mitigation and adaptation: Regional imbalance in research efforts, *Journal of Anthropocene*, 44(1). DOI:10.1016/j.ancene.2023.100410
- Parsons, M. Asena, Q. Johnson, D. Nalau, J. (2024). A bibliometric and topic analysis of climate justice: Mapping trends, voices, and the way forward, *Climate Risk Management*, 44. DOI:10.1016/j.crm.2024.100593
- Parodi, G.W. Domingue, S. Harrison, T. Herbert, N. Maillard, N. Maillard, L. Lemos, M.C. (2024). Leveraging the humanity of randomized controlled trials for actionability, *Journal of Cell Reports Sustainability*, 1(5). DOI:10.1016/j.crsus.2024.100076
- Roberts, H. (2024). Chapter 17 - Climate change and the Law of the Sea Convention, *Living with Climate Change*, 343-357
- Rogers, N. Adams, V.M. Byrne, J.A. (2024). Agenda-setting and policy leadership for municipal climate change adaptation, *Environmental Science & Policy*, 161. DOI:10.2139/ssrn.4628842
- Ridder, k.D. Schultz, F.C. Pies, I. (2023). Procedural climate justice: Conceptualizing a polycentric solution to a global problem, *Ecological Economics*, 214. DOI:10.1016/j.ecolecon.2023.107998
- Sanchez-Silva, M. Gardoni, P. Val, D.V. Yang, D.Y. Frangopol, D.M. Limongelli, M.P. Honfi, D, Acuna, N, Straub, D, (2024). Moving toward resilience and sustainability in the built environment, *Journal of Structural Safety*
- Shahbaz, M. Meo, M.S. Kamran, H.W. Islam, M.S.U. (2024). Financial regulations and sustainability: The role of energy price and climate policy uncertainty, *Journal of Environmental Management*, 359. DOI: 10.1016/j.jenvman.2024.121037
- Strange, K.F. March, H. Satorras, M. (2024). Incorporating climate justice into adaptation planning: The case of San Francisco, *Journal of Cities*, 144. DOI:10.1016/j.cities.2023.104627
- Wu, W. Zhang, N. Li, A. Chen, Y. (2024). The path to global climate justice: From the perspective of regional discrepancy in embodied carbon emissions, *Environmental Impact Assessment Review*, 105(10). DOI:10.1016/j.eiar.2023.107410

Analyzing failure factors of climate agreements with a view to the necessity of focusing on localized legal models

Shabab Jahanbin⁵⁵, Ali Faghih Habibi^{2*}, Ali Mohammadi³, Shirin Shirazian⁴, Hadi Kiadeliri⁵

Abstract:

Climate change has become a global crisis due to the actions of policymakers. From this point of view, this study has been done with the aim of analyzing the most obvious obstacles to the failure of climate agreements. The necessity of using comprehensive models consisting of localized legal mechanisms for the transition from the consequences of this crisis is important. Three operational and research phases have been considered to achieve the results and goals of this research. In the research process have been used legal and scientific texts have been reviewed and expert surveys. According to the organized observations of this research in the review of IPCC documents, the lack of attention of countries to reduce greenhouse gas emissions has caused defects in climate sustainable. The non-use of strict and binding rights has caused climate consequences in recent years. Also, the perspective of climate justice has only remained as a simple network connection between UN environmental negotiators. As a result, these events confirm the focus on the implementation of localized legal models in the field of climate change.

Keywords: Environmental law, Climate treaties, Climate change, Climate justice, Subjects of international law

⁵⁵ . Ph.D. student, Department of Environmental Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

^{2*} . Associate Professor, Department of Law, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (corresponding author). a_faghih@azad.ac.ir

³ . Assistant Professor, Environmental Management Department, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

⁴ . Assistant Professor, Department of Environmental Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

⁵ . Associate Professor, Department of Environmental and Forest Sciences, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.